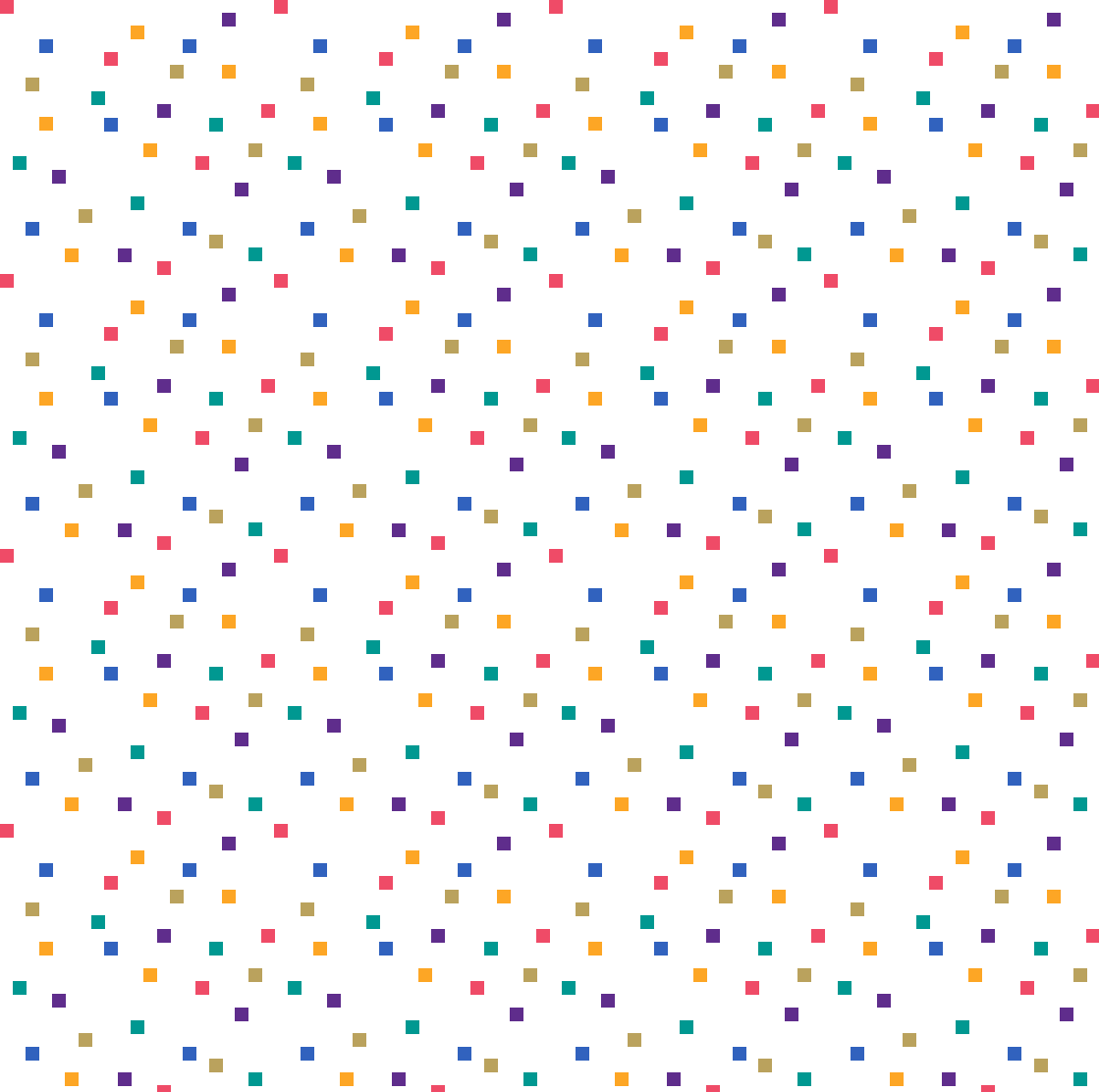

Як творився Основний Закон України?

www.storiya.info

© 2023 «Сторія»

www.storiya.info

Поміркуй, із яких причин ми можемо вживати помилкову конструкцію “вступати в дію”? Як порадиш уникати такої мовної похибки?

Спробуй скласти власні речення з конструкціями “вступати” й “набувати чинності”.

Blank lined area for writing answers.

Тепер ти знаєш більше про чинні конструкції в лексиці української мови!

Урочиста мить. Новообраний Президент України кладе праву руку на дві книги й складає присягу:

“Я волею народу обраний Президентом України, заступаючи на цей високий пост, урочисто присягаю на вірність Україні. Зобов’язуюсь усіма своїми справами боронити суверенітет і незалежність України, дбати про благо Вітчизни й добробут Українського народу, обстоювати права й свободи громадян, додержуватися Конституції України й законів України, виконувати свої обов’язки в інтересах усіх співвітчизників, підносити авторитет України у світі”.

Що це за такі важливі книги під рукою Президента? Одна з них — **Пересопницьке Євангеліє**, переклад Святого Письма староукраїнською мовою, рукописна пам'ятка XVI століття. А друга — **Конституція України**, Основний Закон нашої держави, історія якого не менш давня.

РУСЬКА ПРАВДА

Перше зведення державних законів, що дістало назву **“Руська правда”**, почав укладати князь **Ярослав Мудрий** ще в XI столітті. У документі йшлося про правила торгівлі, спадщини, покарання за злочини тощо.

Перша сторінка “Руської правди”
(Синодальний список)

ЧИТАЙ
І МОВУ ВИВЧАЙ!

Вступити в дію чи набути чинності?

У цьому тексті ти прочитав/прочитала про те, як у різні епохи ознакою нашої державності ставала конституція. Цікаво, а як можна сказати про те, що закон чи документ почав діяти? Які мовні формули при цьому варто використовувати?

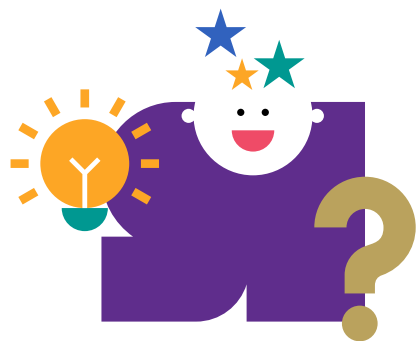
Запам'ятай! Про законність конституції можна сказати в такий спосіб: **набула чинності, набрала чинності, стала чинною.**

Фраза **“вступити в дію”** є калькованою, тобто дублює конструкцію, що не відповідає нормам української мови.

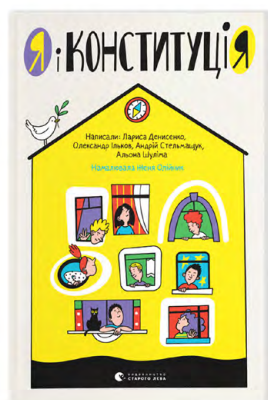

Дієслово **“вступити”** можна використовувати в тому випадку, коли ми говоримо про вступ до навчального закладу чи організації або про потрапляння в певну локацію: **вступити в університет, вступити в партію, вступити в калюжу.**

НАД ЧИМ ПОМІРКУВАТИ

- ? Що означає поняття “Конституція”?
- ? Які етапи розвитку пройшла сучасна Конституція України?
- ? У Конституції зазначено, хто є єдиним джерелом влади в Україні. Хто це може бути й чому?

Хочеш дізнатися
більше?

← Більше цікавинок про Конституцію України можеш прочитати в книжці “Я і Конституція” (автори Лариса Денисенко, Олександр Ільков, Андрій Стельмащук та Альона Шуліма, “Видавництво Старого Лева”, 2019).

ЛИТОВСЬКІ СТАТУТИ

У XVI столітті діяли **“Литовські статuti”** — збірник законів Великого Князівства Литовського, до складу якого входили й українські землі. Правила уклалися на основі руських, литовських та білоруських звичаїв і законів. І, до речі, були досить демократичними.

КОНСТИТУЦІЯ ПИЛИПА ОРЛИКА

У XVIII столітті, коли у світі почали з’являтися справжні конституції, однією з перших у Європі стала Конституція **Пилипа Орлика** 1710 року. Документ мав назву **“Пакти й Конституції законів і вольностей Війська Запорозького”**.

Перша Конституція України, написана гетьманом Пилипом Орликом у 1710 році. Стокгольм, Національний архів Швеції

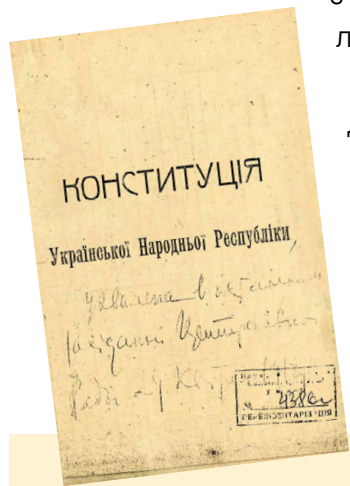
І хоча конституція не стала чинною через складні історичні обставини, уже тоді зароджувалися принципи демократії та національної ідентичності українців.

КОНСТИТУЦІЯ УНР

У 1917 році, вийшовши з лабет російської імперії, українці створили власну державу — **Українську Народну Республіку**. Її Конституцію уклала комісія зі 100 осіб на чолі з головою першого українського парламенту **Михайлом Грушевським**.

Цей документ хоч і мав певні недоліки (як-от відсутність статті про державні символи та політичні принципи), та проголосував державну незалежність. А також засвідчував демократичні свободи й рівність прав громадян. До речі, посади президента в республіці не було.

Титульна сторінка Конституції 1918 р.

На жаль, Українська Народна Республіка не втрималася під натиском російських військ, що призвело до окупації та тривалого режиму Радянського Союзу.

СУЧАСНА КОНСТИТУЦІЯ

У 1991 році Україна відновила свою незалежність. Спеціальна комісія працювала над створенням Конституції 5 років і 1 ніч. Підготували аж 15 різних варіантів!

І нарешті **28 червня 1996 року** о 9-й годині ранку Верховна Рада України ухвалила Основний Закон. Цей день став особливим святом.

Публікація про прийняття Конституції України. «Голос України», 29 червня 1996 р.

Щороку 28 червня ми відзначаємо День Конституції України.

Відтоді Конституцію змінювали кілька разів, і сьогодні вона відповідає стандартам європейського права.

Конституція гарантує тобі права й свободи, визначає твої громадянські обов'язки. Подорослішавши, ти зможеш брати участь в управлінні державними справами й навіть стати новим Президентом України! До речі, текст присяги Президента теж записаний у Конституції. ◆◆◆◆◆